Eesti Kontsert

Trio ‘95

Robert Traksmann viiul
Marcel Johannes Kits tšello
Rasmus Andreas Raide klaver

Eesti
Kontsert
Kingi
muusikaelamusi!
Kinkepiletid väärtuses 10 €, 20 €, 30 €, 50 €
Kinkepiletite eest saab osta Eesti Kontserdi
korraldatavate ürituste pileteid.
Kehtivus üks aasta alates ostuhetkest.
Osta Eesti Kontserdi kinkepiletid eestikontsert.ee või piletilevi.ee

T 3. NOVEMBER 2026 19.00 Vanemuise kontserdimaja
K 4. NOVEMBER 2026 19.00 Jõhvi kontserdimaja
N 5. NOVEMBER 2026 19.00 Estonia kontserdisaal

Trio ‘95

Robert Traksmann viiul
Marcel Johannes Kits tšello
Rasmus Andreas Raide klaver

Kell 18 **Vestlusring „Kultuur muutuvas maailmas“,**
Priit Hõbemägi ja Jüri Reinvere (Tallinnas)

K A V A

Jüri Reinvere (*1971)

Trio viiulile, tšellole ja klaverile (2026, esiettekanne) ~10'

Johannes Brahms (1833–1897)

Klaveritrio nr 3 c-moll *op.* 101 (1886) 21'

- *Allegro energico*
- *Presto non assai*
- *Andante grazioso*
- *Allegro molto*

V A H E A E G

Tōru Takemitsu (1930–1996)

„Between Tides" / „Loodete vahel" (1993) 15'

Robert Schumann (1810–1856) 31'

Klaveritrio nr 1 d-moll *op.* 63 (1847)

- *Mit Energie und Leidenschaft*
- *Lebhaft, doch nicht zu rasch*
- *Langsam, mit inniger Empfindung – Bewegter – Tempo I (attacca)*
- *Mit Feuer – Nach und nach schneller*

Jüri Reinvere on helilooja, poeet ja esseist, kes on alates 1990. aastast elanud väljaspool Eestit. Reinvere looming käsitleb eksistentsiaalseid teemasid ajaloo ja kultuuri, looduse ja inimtunnetuse poeetika kaudu. Erinevate keelte, mõttesüsteemide ja kultuuride vahel liikumine on mõjutanud Reinvere loodavat paljudel tasandeil ja kihtides ning andnud tulemuseks unikaalse haardega loometeekonna. Kirjanik Sofi Oksanen on teda nimetanud tõeliseks eesti juurtega kosmopoliidiks. Reinvere on mitmetasandilise mõtlemisega looja, kirglik metastrukturalist. Ta pole kunagi allunud dogmaatilistele reeglitele, vaid on alati otsinud uusi ja iseseisvaid lahendusi, individuaalsust ja oma häält. – *EMIK*

Foto: Kaupo Kikkas

Tänasel kontserdil kõlab esiettekandes Reinvere **trio viiulile, tšellole ja klaverile**, mille kohta autor on öelnud:

> „Uuest aastast käivituva Beethoveni-aasta puhul – 200 aastat tema surmast – on asjakohane tema loomingu üle täpsemalt järele mõelda. Olen alati võrrelnud teda Raffaeliga – seal kus Raffael pani kujutava kunsti värviga „hingama", tegi Beethoven sama, aga muusikalise vormiga. Ta pani aja „hingama". Beethoven on ju üllatavalt konservatiivne paljudes asjades, näiteks harmoonias või meloodikas, kuid vormi alal on ta tõesti väga eriline. Vorm muutub teose üheks peamiseks väljendusvahendiks, ta voolib aega, muutes, laiendades või lühendades seda.
>
> On väljakutsuv kirjutada sellisele traditsioonirikkale kooseisule, kuid lühikesemas mastaabis. Seetõttu olengi seda kirjutades mõelnud tihti Beethoveni peale: kuidas lühike vorm võib muuta meie aja tajumist. See oligi mulle kõige olulisem selles teoses."

19. sajandi lõpus, mil Euroopa muusika liikus üha enam suurejooneliste programmiliste orkestriteoste suunas, jäi Brahms truuks absoluutsele muusikale ja kammerlikele ideaalidele. Kammermuusika loomine hõlmab kogu tema komponistikarjääri ning just selles valdkonnas näitab ta üles suurimat arengut heliloojana.

1886. aasta suve veetis Brahms Šveitsi kuurordis Hofstettenis. Thuni järve idüllilises ümbruses valmis tal kolm väga erineva iseloomuga kammerteost: suurejooneline tšellosonaat nr 2 F-duur *op*. 99, lüüriline viiulisonaat nr 2 A-duur *op*. 100 ning dramaatiline **klaveritrio nr 3 c-moll *op.* 101**. Viimane kuulub Brahmsi kõige kontsentreeritumate kammeroopuste hulka: tihe ja mitmekihiline tervik kasvab välja minimaalsest muusikalisest materjalist, millest helilooja ammutab maksimaalse väljendusjõu. Teos toob esile ka autori rütmilise leidlikkuse, rikkaliku harmooniakeele ja laululoomingule omase meloodilisuse. Helilooja usaldusalune, lauljanna ja pianist Elisabeth von Herzogenberg on öelnud, et see trio annab Brahmsist parema pildi kui ükski foto. Kolmandast klaveritriost oli vaimustuses ka Brahmsi hingesugulane Clara Schumann: „Milline heliteos! Läbinisti geniaalne oma kirglikkuses, mõttejõus, võlus ja väljendusrikkuses! Ükski Johannese teos pole mind kunagi nii täielikult kaasa haaranud," tähendas ta oma päevikusse. Eriti paelus teda teine osa, mille ta leidis olevat „õrna ja imeliselt poeetilise".

Kolmanda klaveritrio esimesed ettekanded toimusid 1886. aastal Hofstettenis ja Budapestis, mõlemad eraviisiliselt. Teose avalik esiettekanne leidis aset 26. veebruaril 1887 Viinis, kus Brahms mängis klaverit koos Heckmanni keelpillikvarteti muusikutega.

Jaapani helilooja **Tōru Takemitsu** loomingus kohtuvad idamaine mõttelaad ja lääne muusikatraditsioonid. Loodus, eriti vesi ja meri, olid talle korduvad inspiratsiooniallikad – ta nimetas merd „vaimseks ruumiks" ning nägi muusikat kui pidevalt voolavat helimaastikku.

Autori hilisloomingusse kuuluv **„Between Tides" („Loodete vahel")** viiulile, tšellole ja klaverile (1993) kulgeb oma pealkirjale truuks jäädes tõusu ja mõõna rütmis – selles põimuvad loodete vaheldumise vaikus ja näiline rahu ning vastassuunaliste hoovuste varjatud pinge. Helilooja on võrrelnud seda teost traditsioonilise Jaapani maastikuaiaga (*kaiyūshiki-teien*), mille ilu avaneb aegamisi ja muutub iga uue vaatepunktiga. Vaatamata idamaisele kontseptsioonile leidub siin ka lääne muusika peegeldusi Takemitsu loomingulistelt eeskujudelt: Claude Debussy oma peene kõlavärvitajuga, Olivier Messiaen oma rütmistruktuuride

ja looduse mõtestamisega muusikas ning Duke Ellington oma džässharmooniatega („Minu õpetajad on Duke Ellington ja loodus," öelnud kord Takemitsu). Mere helilise vastena on autor pannud teosesse muusikalise krüptogrammi Es–E–A, mis moodustab ingliskeelse sõna *sea* („meri").

„Between Tides" valmis Berliner Festspiele tellimusel ning kannab pühendust interpreetidele, kes selle 20. septembril 1993 Berliinis esiettekandele tõid: Pamela Frank (viiul), Yo-Yo Ma (tšello) ja Peter Serkin (klaver).

Robert Schumanni looming kehastab romantismiajastu ideaale. Luues väga isikupäraseid ja innovatiivseid teoseid, vaatas ta samas eeskujusid otsides eelmiste sajandite suurmeistrite poole, hinnates eriti kõrgelt Johann Sebastian Bachi. Olles tuntud eelkõige oma klaveriteoste ja laululoominguga, andis Schumann märkimisväärse panuse ka kammermuusikasse, mis valmis enamjaolt 1840. aastatel. See oli helilooja kunstilises küpsemises väga oluline kümnend, mille kohta ta ise on kirjutanud: „Tavatsesin luua pea kõik oma lühemad palad inspiratsioonihoos. Alles alates

1845. aastast, kui hakkasin kõike enne oma peas välja töötama, jõudsin täiesti uue komponeerimis-stiilini." Selle uue stiili näiteks on klassikalise ülesehituse ja sümfooniliste proportsioonidega **klaveritrio nr 1 d-moll *op.* 63** (1847), mida peetakse Schumanni kolmest klaveritriost kõige meisterlikumaks. See on romantismiajastut defineeriv trio, mille avarat tundespektrit peegeldavad ilmekalt teose esitusjuhised: „energiliselt ja kirglikult" (I osa), „elavalt, ent mitte liiga kiiresti" (II osa), „aeglaselt, sügava tundmusega" (III osa) ja „tuliselt" (IV osa). Eeskujuna on heliloojal siin silme ees seisnud kaheksa aastat varem loodud Mendelssohni klaveritrio nr 1 d-moll *op.* 49, mida ta nimetas „kaasaja meistertrioks [...], mis saab rõõmustama meie lapselapsi ja lapselapselapsi veel paljude aastate pärast". Pole ilmselt juhus, et Schumann valis oma trio peahelistikuks samuti d-molli ning sarnane on ka kummagi trio esimese osa peateema meloodiline kontuur.

1847. aasta suvel kirjutatud trio *op.* 63 valmis autori sõnul „süngete meeleolude" perioodil – juunikuus suri tema 16-kuune poeg Emil ning teda vaevasid depressioonihood. Helilooja kinkis teose oma abikaasale Clarale tema 28. sünnipäevaks ning see kanti ette selle sündmuse puhul Schumannide kodus 13. septembril 1847 viiuldaja François Schuberti, tšellist Friedrich Kummeri ja sünnipäevalapse esituses. On arvatud, et Robert Schumann võis teose luua ajendatuna väikesest

Trio '95. Foto: Veljo Poom

võistlusmomendist Claraga, kes oli aasta varem kirjutanud üsna menuka klaveritrio g-moll *op.* 17. Kingisaaja oli teosest vaimustunud, nimetades Roberti triot „nooruslikuks ja võimsaks" ning selle esimest osa „üheks kauneimaks, mida ta teab".

Evelin Kõrvits

Trio '95 on innukas ja avara repertuaariga klaveritrio, mille moodustavad pianist Rasmus Andreas Raide, viiuldaja Robert Traksmann ja tšellist Marcel Johannes Kits. Tunnustatud interpreetide esimesed sammud kulgesid klassivendadena Tallinna Muusikakeskkoolis Laine Leichteri ja hiljem Marrit Gerretz-Traksmanni juhendusel, kõrgema hariduse omandasid muusikud Saksamaal: Berliinis ja Karlsruhes. Koos on käidud end täiendamas prof Francis Goutoni ja prof Aleksandr Bondurjanski käe all.

2025. aastal võitis Trio '95 esikoha rahvusvahelisel Johannes Brahmsi nimelisel konkursil Poolas, mis on üks Euroopa suuremaid ja tähtsamaid kammermuusikakonkursse. Esikohad saavutati ka konkursil Pavasario Sonata 2012 Leedus ja rahvusvahelisel Ilmari Hännikäineni nimelisel kammermuusikakonkursil Soomes (2020) ning I preemia koos arvukate

eripreemiatega rahvusvahelisel kammermuusikakonkursil Tallinn 2021. Lisaks Eestile on esinetud Šveitsis, Saksamaal, Poolas, Bulgaarias, Soomes ja Leedus.

Ansambli repertuaar hõlmab laia valikut muusikat Mozartist, Beethovenist ja Brahmsist kuni nüüdisheliloojate teosteni. Interpreetide kolmik väärtustab kõrgelt ka eesti muusika esitamist ja triorepertuaari laiendamist. Nende kavadesse kuuluvad Jaan Räätsa, Arvo Pärdi, Erkki-Sven Tüüri ja Tõnu Kõrvitsa teosed; 2022. aasta Eesti Muusika Päevadeks ja Klaaspärlimängu festivaliks kirjutasid triole värsked teosed Liisa Hõbepappel, Ülo Krigul, Rein Rannap ja Kristjan Randalu.

Trio '95 on pälvinud Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia (2020) maineka rahvusvahelise kammermuusikakonkursi võidu ja laialdase kontserttegevuse eest.

Robert Traksmann alustas viiulimänguga 4-aastaselt õpetaja Tiiu Peäske juhendamisel. Ta on lõpetanud Tallinna Muusikakeskkooli ja omandanud magistrikraadi Berliini Hanns Eisleri nimelises Muusikakõrgkoolis (prof Kolja Blacher). Meistrikursustel on ta end täiendanud Florian Dondereri, Ulrike Danhoferi, Arvo Leiburi, Jüri Gerretzi, Ivry Gitlise jt juures.

Robert Traksmann. Foto: Veljo Poom

Alates kevadest 2022 on Robert Traksmann Tallinna Kammerorkestri liige ja aastast 2024 kontsertmeister. Ta on soleerinud mitmete orkestrite ees: Oulu ja Jyväskylä sümfooniaorkestrid, ERSO, Tallinna Kammerorkester, Pärnu Linnaorkester jt.

Aktiivse kammermuusikuna on tal pikemaajalisim side ansambliga Trio '95 koos Rasmus Andreas Raide ja Marcel Johannes Kitsega, samuti mängib ta keelpillikvartetis M4GNET selle asutamisest saati. Tänu Eesti Pillifondile saab Robert musitseerida haruldasel viiulil, mille valmistajateks

Giuseppe ja Antonio Gagliano (valminud 1775–1780), lisaks on ta kasutada Joseph Artur Vigneroni poogen (1890).

Marcel Johannes Kits on üks väljapaistvamaid eesti tšelliste, kes on pärjatud auhinnaliste kohtadega nii kodu- kui ka välismaistel konkurssidel. Seni tähelepanuväärseimaks saavutuseks on III koht maailma absoluutsesse tippu kuuluval kuninganna Elisabethi konkursil Brüsselis (2022). Tema konkursivõitude hulka kuuluvad ka esikoht Enescu-nimelisel rahvusvahelisel konkursil Rumeenias (2018) ning I koht ja kaks eripreemiat Brahmsi-nimelisel konkursil Austrias (2016). 2019. aastal jõudis ta Saksamaal maineka ARD konkursi poolfinaali.

Marcel Johannes Kits on solistina üles astunud nii eesti kui ka paljude välismaiste orkestrite ees: Londoni Filharmooniaorkester, Brüsseli Filharmoonikud, Müncheni Kammerorkester, Moskva Riiklik Kammerorkester, Jeruusalemma Sümfooniaorkester, Läti Riiklik Sümfooniaorkester, Kymi Sinfonietta, George Enescu Filharmooniaorkester jne.

Marcel Johannes Kits alustas tšelloõpinguid 5-aastaselt Lembi Metsa ja Reet Metsa juhendamisel ning jätkas Tallinna

Marcel Johannes Kits. Foto: Kaupo Kikkas

Muusikakeskkoolis Laine Leichteri ja Mart Laasi käe all. Bakalaureusekraadi omandas ta Trossingeni Muusikaülikoolis prof Francis Goutoni juhendamisel ning magistrikraadi Berliini Kunstide Ülikoolis prof Jens Peter Maintzi tšelloklassis (2024).

Marcel Johannes Kits mängib Francesco Ruggieri 1674. aastal Cremonas valmistatud tšellol ja kasutab Prantsuse meistri Victor Fétique'i umbes 1900. aastal valmistatud poognat. Mõlemad on tema kasutusse andnud Saksa fond Deutsche Stiftung Musikleben.

Rasmus Andreas Raide. Foto: Iris Kivisalu

Rasmus Andreas Raide on silmapaistev eesti pianist, kes annab regulaarselt kontserte nii solisti kui kammermuusikuna. Ta alustas muusikaõpinguid Ell Saviaugu ja Martti Raide juures Tallinna Muusikakeskkoolis, mille lõpetas 2014. aastal kuldmedaliga. Järgnesid õpingud prof Kalle Randalu klassis Karlsruhe Muusikakõrgkoolis, kus ta omandas magistrikraadi *summa cum laude* (2021). Ta on täiendanud end ka Menahem Pressleri, Alfredo Perli, Natalia Trulli ja François Killiani meistrikursustel.

Raide on soleerinud Läti Riikliku Sümfooniaorkestri, Tallinna Kammerorkestri, Jyväskyla Sümfooniaorkestri ja Narva Sümfooniaorkestri ees ning esinenud muuhulgas Berliini kontserdimajas ja Pärnu muusikafestivalil.

Alates 2003. aastast mängib ta ansamblis Trio '95 Robert Traksmanni ja Marcel Johannes Kitsega, kellega on võidetud preemiaid mitmetel rahvusvahelistel konkurssidel.

Eesti Kontsert:
produtsent Tuuli Metsoja,
assistent Berit Eriste

LIVIKO
anno 1898

Balbiino
VALMISTAME RÕÕMU

Jazz
PESULAD

SELVER
Hea mõte

myfitness
world class gym & studios

/eestikontsert

/eesti_kontsert

eestikontsert.ee